4 JAN 2006

TO THE READER

KINDLY use this book very carefully. If the book is disfigured or marked or written on while in your possession the book will have to be replaced by a new copy or paid for. In case the book be a volume of set of which single volumes are not available the price of the whole set will be realized

SRI PRATAP COLLEGE
SRINAGAR.

LIBRARY

Class No. 891.4414
Book No. S56B
Acc. No. 15976

891.441
S 56 B

چھاپ غلام محمد نور محمد

۷۸۶

در وضو آب یکمن و نیم است
غسل را چار من ز تعلیم است

کتاب ہذا در مسایل نماز و غسل و وضو وغیرہ احکام دین

موسوم بہ

15976

بدائع منظوم

کشمیری

من تصنیف

مولانا مولوی صدیق اللہ صاحب ساکن ملچن مصنف نجوم الشہابیہ

حسب فرمایش

غلام محمد نور محمد تاجران کتب کشمیر

۱ مہاراج رنبیر گنج بازار سری نگر

۲ مائیسمہ بازار امیرا کدل۔ ۳ رزیڈنسی روڈ سری نگر کشمیر

(کتبہ قاضی نظام الدین)

در مطبع

(نعمانی پریس دہلی)

بسم اللّٰه الرحمٰن الرحیم

بدایع منظوم کشیری

بعد حمد و ثنای خالق کل　　بعد نعت و درود فخر رسل
میکنم شکر این اجل نعم　　که مرا کرد حق ذخیرِ امم
یعنے از امتِ حبیبِ خدا　　عاصیان را شفیعِ روز جزا
چون بشانش نگاه موسےٰ کرد　　شدن از امتش تمنا کرد
کرد نعتش خدا بخلقِ عظیم　　گفت بر مومنان رؤف و رحیم
از خدا تحفۂ صلوٰۃ و سلام　　بر وی و آلِ وی رساد مدام

در مدح اصحاب و اہلبیت کرام

چھو ابو بکرؓ ثون اندر سردار　　مقتدی تس مہاجر و انصار
تس و ست حضرتِ عمرؓ زِ ہو زان　　وتہو موافق تس زہ دایہ قران
شاہِ عثمانؓ کانِ حلم و حیا　　جمع کرتم قران ہنو دو ضیا
چھو علیؓ ولی چہارم یار　　شاہِ لو لاکہ ستہ علمبردار
حضرتِ فاطمہؓ چھہ جزو رسولؐ　　ذہن ز دنیا بحق سپن مشغول
ذہ جگر پارہ تسندی حسنینؓ　　شاہِ لو لاکہ سندہ نورالعین
حضرتِ حمزہ حضرتِ عباسؓ　　ذہ پتر تسندی خدای شناس
بدرو احدکِ صحابہ بہتر زان　　بیہ اصحابِ بیعۃ الرضوان
سوز از جان و دل بشوق تمام　　بر امامانِ اہلبیت سلام

در بیان منقبت حضرتِ شیخ سید عبدالقادر جیلانیؓ

خالقس شکر چھوم مہ پشت و پناہ　　شاہِ بغداد شاہنی ہندشاہ

چھوس بلبل سو گل چھو از دو چمن
سو جگر پارہ حسین و حسن

زندہ کرہٕ تمن تعلیم و عرفان دین
از خدا تس لقب محی الدین

وارث و نایب رسول خدا
تس رضا مندی و قبول خدا

در بیان تالیف کتاب گوید

حمد پیم نام آل و صحب کبار
قلمن لکھو سین سعادت یار

مدعا چھوم ہے یہ کرن مرقوم
در زبان کشمیر بدایع منظوم

بد نماز و زکوٰۃ و حج و صیام
ژو شوی چیز کن چھہ در اسلام

ژ چھو حکم نماز و روزہ بکار
خواہ گدا آسہ خواہ دنیادار

شعرس اندر شریعتک احکام
چھوا تن مشکلی و نن بتمام

یاد تھاون چھو سہل بیتو پاٹھ
کاشری بیت کاشرن چھی ٹاٹھ

آسہ ید خواہش خدای جہان
موت کینژن دوہن دیم ہے امان

مختصر پاٹھ حکم روزہ نماز
در بیان آنہ غیر دور دراز

بلکہ حمد ناہ قبول درگہ گو
بغتۃ باعث نجات بنیو

در بیان فرایض وضو

دپو تمی لیس امام اعظم ناو
فرض ژور چھہ در وضو کن تھاو

بتھ چھلن یاد رٹ بتھک زیچھر
ستہ پتھ تل ہو نگنہ کن زہ کھچر

کھونہ وٹہ سان چھل نرہ دوشوی
ژ نتو سان کھور ترہ فرض ہیم گی

مسح سر ژورس حصس پالن
مسح گو آبہ کنتو اتھ ڈالن

بلہ کرک آب تانہ بیٹ حبار دی
تل چھلون گو ونن چھہ یی ساری

چھونہ تس فرض پئن چھو پتاہ گن
دانہ تل آب پتھ تہنس دا تن

در بیان سنت ہای وضو

در طہارت تر داہ چھی سنت
بسم اللہ پرتہ کر نیت

آب آتھس تہ نستہ اندر لد
رچھہ ژہ ترتیب رٹ زہ و چھنوی جد

بيهه مسواڪ ڪر خلال ته ان
چهل پئوس پٽ تر به فره هن هن
بيهه ريشن خلال جهوي سنت

آهن ته کهون هنڙن ا نگجن
مسح ڪر ساري ڪلس هٿ ڪن
رٽ امام ابو حنيفه و ت

دربيان مكروهات وضو

ٿان مڪروه در وضو ٻڪ آهس
لڏمه آهس نه نشنه آب ٻچپ
ڪر مه بيهوده آهني اسراف

ذو ته ٿيهنئي لڏان آب مه آهس
ڏجهنه اکه ڏن لسنت سا ڏن ڏيپ
عضو ضايع ڪرڻ نه ڪر انصاف

دربيان ناقضات وضو

فٽ طهارت ٻه سڀن افشا
ڏله ڏن پيل نڌ ڏاب نه خون
بهشتي ٻڌه دنماز آهسن
مهوس نه زنانه ميل خه تان
لسر انندر آبه ٻڌ سهڏو ڪهڻ سو

بول و معتاد باد بر وهمه سوا
گل ٻرت ڦي نه سڪه غش نه جنون
ٻٽ نمازي رڪوع و سجده دن
فٽ طهارت ڪڏڻ جهه ٻڌ عريان
فٽ طهارت ٻتس خلل تن گوس

دربيان فرائض و سنت هاي غسل

فرض غسلڪ چهلن جه ساري تن
واده رٽ ياد غسلڪي سنت
از بدن ڪر گوڏن نجاست دور
جهو نه هڙدن زنانه ومنت موي

آهس نه لسنت هٿ سه چهل هن هن
از خدا و رسول جهي منت
ڪر وضو پان چهل تر به فره پور
مول منتڪ جهلن ڪرن سر شوي

دربيان موجبات غسل

ڏٺه ته منيله سان دڙايه مني
سر آلست يله سيون غائب
ننڊ ته هنت ڏيٺه ٻڌ مني و مذي
غسل لازم زنانه ڪر جهوس پاس

غسل في الحال فرض ٿي سيني
پته يا بر و ٿه غسل جهوي واجب
جهوس ڪرن غسل آهسني نه ودي
پاڪ يا مت سين ز حيض و نفاس

در بيان فرائض تيمم

در تيمم ڇهه فرض ڪر نيت
ضرب ٻه ڏي ترت ڏهه فش ٿيهن ته ٻن
ٻه روايت ڇهين فرض ته آب
يا گهرهن خوف راوه عيده نماز
ته ڪم آهه آب يا درڳ پيوس
دشمنن ته ڏيندئي ڇهه کوڙان
عذر ٿو ته تيمم نه غسل

پاڪ مٽي ته ڏهه ضرب ڏين تنت پٽ
غسله يا پٽ ته ٻن ڇهه اٿئي ٿين
ته آهين اٿن ڪرو هين نا ياب
يا جنازه ڪرين تيمم ساڻ
يا سٺهه خوف تريشه هندي گوس
ته آهين ته ڏنه ته نهو امڪان
ٻيه ٻيه ڇيزه در وضو ڇهه خلل

در بيان پاڪي و ناپاڪي آب

آب جاري ته آب ده در ده
ڏله ٿئي رنگ يا مزه يا بوء
تمه ٻيت نجس ٿيو ته گو ناپاڪ

پاڪ ڇهوي نجس ٻيت گو ته تباه
گو ته ناپاڪ ڇهو ٻيه لائق شوئي
آهه آبن اندر ته يا بر خاڪ

در بيان حڪم چاه

مُود ٻله خونه دار جاندار اوه
ياٻ ٻه آدو گو سُو ڪري پور خراب
سوره ٿئي آب ڪڍ نفس ڏئي هت
ڏود هر گه مرت اُدئي جاندار
جيمه ڪن آهه ٻد سو ڏ ته گگر
ٻُڌ ڇهو ڪو ٿُرته براڊ هو ته ڪي ڪر
آهه ٻُد نيُو رهُون يا انسان
آهه هُونس سنت ڪهست برارس
گوڏه ڪڍ جانور نراز آب
ڏود ٻُد ڏنده آڻس ڇهين در آب

ڪه ٻهس اندر ته فڪه ڪهنوس دراه
پاڪ گو ٻله ڪڍ ڪ ته ساڙئي آب
ٻه امام محمدؒ ڇهي ڪنت
جيمه موجب ڏه حڪم ٻن ٻن ڏار
ڪڍ ترهي ٻنٽ با احتياط ته ڏز
پا نڙ ٿهي عالمو مقرر ڪر
ڪڍ ڏه ٻنت تي ڇهو مذهب نعمان
براڙ سندي ڏه حڪم ڪر سارين
توه پيته آب ڪهار ڏهه حساب
اوه ڇهه ڪباڻ نه ٻڇهه ٿهو ته نعا

اَسس نے بڈ تہ پاک آسس پان
آسہ یُدوی گگر تہ وُہ نٹ تراو
گوچھس یُد سو ژہٹو چھوئیں مکروہ

گو تہ ناپاک شک تہ گرژھ کاسان
براہ ہو آسہ یُد دوگن تٔت تراو
بُقعہ تہ کڈ تہ پاک زانُن کھوہ ہ

دربیان پسماندہ و حکمِ آب مکروہ و مشکوک و ناپاک

ژہٹو چھوا انسانہ سُند تہ گُرِ سُند پاک
برادتہ داج تَس زمینس تل
خرس تہ کاترہ سندی مشکوک
ژہٹکوی حکم پرت اکس عرقس
آب ناپاک آسہ یُد حاضر
آب مکروہ یُد چھو پید اور
آبِ مشکوک یُد گژھی پیدا

پاک جھوانہ سُند تہ بتت چھہ نہ باک
وُفہ وُن جانور چھوُس ژایل
ژاپن ہند کُور زسگ تا خوک
نجس العین زان خوکی لُبس
کر تیمم مہ تٔت سپن ناظر
بے کراہت نہی طہارت کر
کر وضو تہ تیمی یکجا

دربیان مسحِ موزہ

مسح موزس پیٹھی چھو جائز بُن
ترن دوہن تہ شبن چھوئیں بسفر
موزہ وتھی یلہ فوتی ژہ وضو
یُد گوداہ گوس آنگجنی ترن یا تو

کرہ ترس دوہس اکس لبہ وُن
مسح پیٹھ یس طہارتس پت کر
ابتدا مدت تگ تتی پیٹھہ چھو
موزہ کڈ حکم کھور چھلون تٔت اَلو

دربیان حیض و نفاس

حیضکوی کم مدّت ترہ دُوہ تہ ترہ شب
اکِہ خو تہ کم تہ زیادہ یُد پکہ دَتت
مشخص چھو بیہ طہر کوی اکثر
چھو نہ اندر نفاس کم مدّت
چھو نہ اندر نفاس و حیض دوا
چھوس ولیکن قضا دِرُن روزن

مدتکوا ژدہ تہ دَہ دُوہ لَب
آسہ یا حاملہ مرض وَن تٔت
کم مدتکو پنچہ چھو نی مقرّر کر
مشخص اک چیلہ چھو اکثر تٔت
کرہ ہی کانہ نماز و روزہ ادا
تو نہ بُن کُن مہ میلہ نادِن تن

مسجدی منز اڑن پرن قرآن	تھیقہ آنس کرن منع تس زان

دربیان کلوخ

بعد معتاد پاک مخرج کرہ	اَسنجی نِنہ ڈی کلوخ چھی بہتر
لایہ ید مخرج جس کم از درہم	مستحب چھوی چھلون میر کنہ غم
درہمس یا تو ید چھو واجب زان	فرض چھوی آسہ ید زیادہ از ان
وقت بول و براز تھرنہ بُٹ	قبلئی کُن منہ کرنہ کرچھوی دُنت

دربیان حکم نجاست غلیظہ و خفیفہ

قسم ناپاکین اندر ژی زان	اک غلیظی بیس خفیف دنان
گلو برنت قی تہ بول تہ زرد آب	خون دمعتاد تہ منی تہ شراب
بول و معتاد ژاپلن ہُند عام	بیہ ہم چاروای کھن چھہ حرام
خون تہ گوہ تہ لِد مذی تہ ودی	بکھ لیطک یا کو کر تہ انز آسی
سرفہ سُند بول ما ذبیں مردار	بہ چھو ساروی غلیظ کرتہ شمار
پاک ہم چاروای بول تھُند	دِ بنہ کیو عالمو خفیفی دِ ند
چھو غلیظک معاف اک درہم	دو میکوی ژورمی حصہ نحو نہ کم
آسہ تنذار ید سہ ناپاکی	چھل کرس دورتن بچالاکی
ترِ بہ لِتہ چھلِ سہ ید چھنہ تنذار	چھل چھلی زورہ چیر در ہر بار
ہمت نہ چیرن بنی تہ نِشپاوُن	نِشپنوی آب گومتِ گو چیرن
ہو کھنہ سینت پاک گژہ زمین	نالنہ سینت لِد بیہ سہ گین
موزہ پیزار مژہ سینت وتھر	تھد روزس نجس جسم و اثر
ہو چھہ منی موریُد چھو مخرج پاک	بدنس آسہ ید سہ بر بو تاک
صاف شسترِ تہ شیشہ آینہ وتھر	دجہ یا مژہ سینت کاس اثر
دالہ سادی منڈت چھہ پاک گژھان	گژہ تہ جلد خوک تہ انسان
خوک چھوی نجس عین کر گژہ پاک	آدمی کرمتن فضیلت ناک

Library Sri Pratap College,
Srinagar.

در بیان شناختن وقت نماز

آفتابہ دوپہرہ یام ڈلی	وُچھہ قدم کِتھ چھو سایہٕ اصلی
تَمِ قدم ترٛاوِتھ دوگُن ییٚتو تام	ظُہری گژھہ پیٚشِنس محل ییٚتو تام
تَمہِ پتہٕ یام ژھایہ آو ہُرِر	لوبہ ییٚتو تام دُوہ چھو وقتِ دگر
لوُسِتھ دُوہ وقتِ شام برحق	گژھِہ ییٚتو تام غیب رنگِ شفق
تَمہ پتہ خفتنک چھو وقتِ مقام	راتِ راتس تہ صبح پھولنس تام
صُبح صادق پھولِتھ چھو فجری پور	تَمِہ ییٚتو تام آفتابک نور

در بیان حکم اذان و تکبیر

فرضہ بابت چھہ بانگ تہ تکبیر	سنّت مصطفےٰ تَمہ کرہ تاخیر

در بیان شرایط نماز

شرط سَت چھی نمازہ کرادراک	پاک تن پاک جای پاک پوشاک
سَترِ عورت تہ وقت تہ نیّت	طرفِ قبلہ یا درٹھ یم سَت
اَتھہ تہ بُتھہ تہ کھور چھہ بَنِ یم تان	تمہ عورت زنانہ ساری پان
تو نہ ییٚتھہ مہنوس کو تھن تامت	شرط لازم چھو اَن دِین عورت
مہنوسِ ہش کنیزِ اَت اندر	تس چھہ عورت زیادہ یڈہ تہ تھر
عورتنک چھو رُمی حصّہ گو تَن	گیہ بر ہیم نماز شرعن ون

در بیان فرایض نماز

فرض چھی سَت نمازِ آزادہ	پرٕژہ تکبیر روزُ استادہ
پرٕ قرآن کرٕ رکوع تہ سجدہ	پانژ یم چھی شیم ییتم قعدہ
چھی ییتم فرض وارہ نہاوخبر	موکلِتھ نیرنوی نمازہ نبر

در بیان واجبات نماز

واجباتِ نماز کہ ۱۱ یا بارہ ۱۲	پرٕژہ الحمد تَتہ ہلو سورہ
فرضن دون رکاژنی اندر	گوڈہ چھی زٕ ۲ ژہ تَتہ مقرر کر

آسہ ہرگاہ نماز فرضہ وُرای
گوڈہ نکو قعدہ بیاکہ واجب وُن
در رکوع و سجود و در رکعات
بڈہ در شام و صبح و خفتن پرہ
بڈہ بہ بس اندر کونِ چھو دوا
بیہ دُکھن اندر رٹن آرام

سُو یہ تن پرت رکا ژِلون آی
پر تحیات دوشونِ قعدن
دچھہ ژہ ترتیب وارہ اصلن وات
لو تہ پیشنس نہ نماز دِ گرہ
کرہ بڈ وی لو تے قرات ادا
بیہ بیزرن سبہ بلفظ سلام

دربیان سُنت ہای نماز

حق چھو سنت نہ سوی ژہ ہا وتِ دِن
واتنا ون زنانہ فکنی تا م
گل گنڈن جھنوس تونِ تل آی
تہ پتہ پراعوذ بسم اللہ
بیہ آمین کر ژہ آہستہ
کر ژہ تہپ در رکوع کوٹہ انگجن
سمع اللہ پرن امامس چھو
سمع اللہ تہ ربنا یکجا
سجدہ کرسہ ژہ دون اتھن منز لور
زنہ بلہ دِت زنانہ ساردی پان
پر رکوعس تہ سجدسی اندر
قومہ تہ جلسہ کر قرارہ سان
رٹ دچھن کھور و نہ قعدس منز
ژھجن ہیٹ زنانہ کھاور کن
در شہادت بوقت خواندن لا
پر تشہد پرت درود و دعا

وقت تکبیر تل کھن اتھہ رن
گنڈہ گل پیٹ بٔن یہ چھوی اسلام
گل گنڈِ چھوس ہرن ثنای خدای
لو تہ پاٹھی یہ جہر پر زنہ زاہ
پر ژہ تکبیر کھسنہ و وسنہ
رٹ برابر ژہ سر تہ تھر ژھجن
مقتدی ربنا لک الحمد چھو
پر نوی تس چھو آسہ ییں تنہا
مرژھہ تہ رانہ یڈ نشہ رٹ دور
بلہ ون مرژہ تہ کرتہ یڈ تہ ران
ترہ ترہ تسبیح وارہ تھاو خبر
قدر تکبیر رٹ قرار در آن
دتھراوت ژہ کھاوری کر سنز
کھور دچھن کن کڈت تمس چھو ہن
انگجہ سینی اشاو ژی کر با
تس دعا در حدیث آسہ لوا

فرضن پتمنی رکاتن دون　سورۂ فاتحہ پرن زُسن

دربیان مستحبات نماز

چھوی ادب و قیام نظاوِ نظر　سجدچ جایہ کُن تہ چھوی بہتر
کھورہ ٹی کُن رکوعس اندر　قعدس اندر سینہ نظاوِ نظر
کر نظر نَس تہ کُن تہ در سجدہ　وال گوڈہ کوٹھ تہ دستہ روی دہ
فرچیپ و راست بتہ ہو وقت سلام　اکثرہ ٹھاو مستحبی اَتھ نام

دربیان جماعت و امامت

روزِ با سُنّت مؤکدہ لوز　بجماعت پرن نماز لبوز
لُس خبردار ترسو شوبہ امام　تس پتہ لُس قرات زانہ امام
اَدہ ٹُرُ نیک تہ اَدہ ٹُرُ زِلوٹ　اَدہ لُس آسہ خُلقہ کُن بُرُ میوٹ
آسہِ اک مُقتدی دچھن روزن　زیادہ آسن تہ پتکنوی صف دِن
کرہ تو مگ امام ہم حرکات　نہ کرن مُقتدی سوای قرات
یُس رکوع گواتھ تمِس گیہ فوت　رکعت یُد سو سجدٔ نی پیٹ وات
لُسہ رکا نظاہ تہ ترنہ گنایہ امام　کر ادا تِل بلہ فرہ سو سلام
آسہِ یُد وقہ تہ کُوِل زنانہ صفا　منزہ اَدہ اِقتدا تہ چھو ینہ روا

تعداد رکعات نماز فرایض و سنن

ژور رکعاژ فرض ترن وقتن　ترٔی چھہ شامس تہ فرض زٔی صُبحن
پیشِنس شہ رکاژ سنّت بس　نہ زہ شامس تہ خفتنس صُبحس

دربیان سجدۂ سہو

سجدۂ سہو دِنُو چھو یُد چھوی منز　باتحیات دون سلامن منز
واجباہ ترٔوہ تار یا گرہ نتہ　تار فرضس تہ بے محل قرائت
سجدۂ سہو دِتو زہ سجدہ پتہ　سجدۂ سہو چھو ینہ مقتدیس
حکم تنہا گزار مسبوقس　پیہ تسی سہو سجدٔ دِنُو چھوی تس

در بیان سجدهای تلاوت

سجده کی آیه درقرآن چوداه	پرته یا بوزته کهنتوی سجداه
تم دیه اعراف و رعد و نحل عیان	بیه اسرای و مریم و حج زان
بیه فرقان و نمل و هم تنزیل	صاد و حامیم سجده نجم دلیل
انشقاق و علق چوداه بیم آی	سجده اجیب چوترا فریج چینه جای

در بیان نماز مریض

هکونه استاده روزنی بیمار	گرته دپوس پر بهت چوکهی لاچار
چوسنه یدطاقت رکوع و سجود	باشاده پرن بهت بله رود
هکنه بهتهی ته روبقبله شونگن	باشاده مدد گلس سو منگن

در بیان حکم نماز مسافر

فرضچن ژوئن رکاژنی ژه رکاژ	سفرس پرز مصطفی شهه واژ
وطنکه شهره یام دراک نبر	قصر تامت نمازه فرضچه کر
نبرن دوهن تا دوپهر پیاده یکون	عالمو مدت سفرانت وون
بیه جایز چهو درسفر افطار	گوڈه نکو دوه گژهت چوتنت مخنال
کو نه جا بیه پچهس بهن نیت	یدکرن گو مقیم فت رخصت
دروطن والو یام گود اصل	سفرک حکم تس سیون باطل
شهره نیرت نبر چونفل روا	به اشاده کرس کهت پر با
نیرت کنوی گر پکی ته تنت کن پر	بن هناه سجده از رکوع ژه کر

در بیان حکم معذور

یسنه بنه آسه گو متوی معذور	وقتس اندر نماز پره هی پور
روزه نی لتس نمازه تام فرصت	دانه نی اندتس فوتی طهرت
اده پرت وقته نو وضو شو کرن	وقتس اندسو فرض و نفل پرن
فوترس وقت نیر نونی شو وضو	بیه لیس ناقض طهارت چهو

در بيان نماز خوف

خوفِ دشمن جيو يُد امير کرِ ن	ذه حصه فوجني نماز پڙهن
نصف ڏونهن مقابلِ اعدا	نصف تس پٺه کرن نماز ادا
تو ه پٺه قوم بين نماز پڙهن	اک ذوناه شوبه تُس امام کرن
سخت بله خوف گو کرن تنها	گره ني بيٺ اشاره سيت ادا

در بيان مفسدات نماز

کهُن نه چئي نه کلام کاماه ڏر	کره تُس تم پٺن نماز فوٽ
يا منگُن حاجتهاه تنهوي ز خدا	آيه بند سُن تُس منگن سو ڏوا
نته ناپاک جايه سجده دتي	کرُن اُخ اُخ بغير عذر هنون
يا قراءت وُ جهت پڙي ز قرآن	بڏه آيه يا وڏي سُو ناله کران
نته آباه پڙي بقصدِ جواب	موت ڦوٽ سو اجهون شتاب
تراوه شرطاه نمازه يا فرضاه	نکم و الُن جيو فرض بڏ فرضاه

در بيان کراهيت نماز

تراوه سُنت نماز مکروه ز ان	يا نمازاه پڙي کهالنه سان
عذره دستوي کري سو کم کاماه	وله عمدا سو فولمتوي جاماه
شکل جاندار بره نته آيه مه نم	آيه پيکن نه تل کهوڏن جيونه عم
اک گزاه دوزه تهد امام ز قوم	يا گزاه بن جيه مکروهي پڙه کوم
دوزه محراب اندز تنها	کره تن منز رکوع و سجده ادا

در بيان نماز قضا

اته فرضاه گزهي قضا تته کر	داده جميع نماز پيشين پر
درست جهي نه نماز تڙن وقتن	لوبه کهه آفتابه دوپهرن
در وطن يُد کرک قضاي سفر	چوديُن جهي رکاژنت زي پڙ
پڙه ساري قضا د جهت ترتيب	وقته بره پڙ قضا وجهت ترتيب

وقت چھوی تنگ یا مٹھوی ژہ قضا
شہ نمازہ قضا گژھے یکجا

ادہ ترتیب چھینہ چھوی ژہ جواز
کر قضا وترسٗی نہ عید نماز

گوٗی قضا پیٹھنگ برہم سنت
پرژہ نمہ ژوز برونہہ نہ پتمی پت

فرض و سنت ژہ صبحکوی یکجا
کر قضا پرمہ سنتھی تنہا

در بیان نماز وتر

وتر واجب چھو تریٚ رکاژ ثبوت
پتمہ اندر پرُن دعای قنوت

تمکوی وقت وقت خفتن دن
چھو لیکن پرُن پرت خفتن

در بیان شک رکعات نماز

شک رکاژن گژھی ژہ گرنز اندر
چھی گوڈ چ لٹ نہ لوٗ نمازہ پر

یدٗ گژھانی ژہ گاہ گہ چھوی شک
فکر کرِ پٹ ژرس گمانس یک

یدٗ برابر دوشی گمانہ چھوی
ترا و ژوُ رٹ کمی عماہ کیا چھوی

پتمہ قعدک بنت ژہ اہی شک
پہ تتت سجدہ بر سہوہ کرِ ک

در بیان شرائط نماز جمعہ

شرط ژ وری نماز جمعس زان
اُرنہ آزاد مرد آسہ ربان

چھس شہ شرط ادا ژہ مصر و امام
وقت و خطبہ جماعت رخصت عام

فرض چھی ژی رکاژ تتہ اندر
ژور پر برونہہ شہ پتہ ژہ سنت پر

غسل عیدین جمعہ سنت زان
ملنوی مشک رٹ د لوٗن بیہ یان

در بیان نماز عید

ہتہ و وقت نماز عید ژہ یاد
از طلوع تا دوپہر چھو پنہ زیاد

چھی نمی شرط ہم بجمعہ پرت
خطبہ لیکن پرُن نمازہ پرت

دون رکاژن اندر چھ شی تکبیر
برونہہ قراتس ترہ ترن کرن تا خیر

بجہ عیندی بحکم شرع منیر
پرژہ پانژن دوہن ترٚوہ تکبیر

عرفکی صبحہ ابتدا چھہ کرُن
فرض پرتھی ژہ واجب چھو پرُن

در بیان صدقهٔ فطر

صدقهٔ فطر دلو ژه واجب زان — وشکه ترک باژه کنکه پانژو زان
چھوی پنیون ته لوکٹ سنڈی لازم — یُدغنی چھوک مِن دِه مسکین ہیم
عید دوه دن نمازه بمه چھو جان — یُد پتی دک نکھی چھو یُه وسان

در بیان نماز تراویح

در تراویح ژه ختم قرآن پَرَ — تمه پچھے ده رکاژ سنت پَرَ
ژون برابر ہِن چھو ژو پَرت — پَروسیکن دوتی سلام فرت

در بیان نماز کسوف و خسوف

لگوگر وہن ژونه آفتابس یام — پَرٹنے زی رکاژ سنت نام
ژونه یُد لگوگر وہن نه تنہا پَر — آفتابس لگی جماعت کر

در بیان طلب باران

دوده بایت ژه زی رکاژ گذار — عیدگه وس امام ہمنش ہار
فولمتوی ول پوشاک عاجز لاگ — خطبه پر کر دعاوزی اده ناگ

در بیان نماز جنازه

ژو تکبیر چھی جنازه نماز — زان فرض کفایه پر بنیاز
بعد تکبیر پر گوڈن ژه ثنا — دومیه پته پر درود ترمیه دعا
فرژه ژودم پرت سلام نژد — چھو نه ات قرأت و رکوع و سجود

در بیان احکام روزه

معنی روزه شرعه موجب وں ن — ترادوی کہن نه چن نه صحبت زن
صبح صادق فولت غروبس تام — چھو اکو وقت موجب اسلام
تره قسم روزه نی ہندی چھی فرض — ماه رمضان قضا کفارت فرض
نذر واجب چھو تمه نفلی دن — شرط نیت چیه سارئی روزن
نذر غیر معیّن قضا ہس — راتلی کر نیت نه منزد ہس

تمه روزن جهڙا ڏو پهر روا
تم جهه ددن عيدني هندي زني ده
تنڪمس ته ديا غشي اندر
گلو برٽ ڦي انڻ نته نڱلن
نڱلت ده ته گرد گو پڌ وي
پڌمشت گوي ڙو کهيوٽ ڪنهه يا چوٽ
غلطي گوي ته ڙير کهيوٽ سحر
نڱلت آب گوي ڙه آتس چلان
کهڪ ته ٿي السنه ڙجنس غذا
نظره ته فڪره سينت حرايه مني
اٿه سيني مني ڪدڪ برضا
قوٽرت پڌ ڙه روزه عذر دلي

ڏ رته يم ڏوه ڙرمڪ ته يا تڙه هوا
بچه عيندي پته بيه تڙي ڏوه
پڌ غذا واته يا ڏوا چه خطره
سا رسئي اٿ قضا امامن ڏون
ٿرمه لاگڪ ته روزه بجهي چهي
روزه موجود جهي گئي نه فوت
با ڙه ڙهرٽ سولي قضا نت ڪر
ڪر قضا شرعه بنش مه آس ڏلان
ڪن ڪنترهٽ ته مرهشي جهه قضا
نت قضا جهوي نه حڪم شرعه کني
نت جهه لعنت بيه ڏنل جهو قضا
نت ڪفارٽ قضا ڙه لازم آي

در بيان ڪفارت روزه

تها وسه معني ڪفارت ياد
يسنه طاقت جهوته سو روزه ڏرن
ڙالهه ني روزه ڪاله ڪاجه ڪرن

اڪ غلاماه پنون ڪرن آزاد
ڏون رتن ني يه ني سوڙ هن مه ڪرن
شيٺ مسڪين سير غم مه يرن

در بيان مڪروهات روزه

مه ڪرن بوسه روزه دار جوان
ني ضرورت غذا ڙهوڻ مڪروه

روزه مڪروه گرهن لبيا سوامان
ليس ضرورت جهوتن جهوته نه ده

در بيان احڪام روزه سفر

سفرس جهوي روا ڪرن افطار
زبيٺه لنڪ خوف آسه بيمارس
ڪهو ڙه حامل زنانه ته دايا ه

نيره نڪ ڏوه ڏرن بئي لاچار
اده جهوي واگذار افطارس
مرنس جهو ڪته ڙهرٽس وا ياه

یُس بڈاہ زَنہ پہوتس نہ جایِز کِہن	فدیہ لازم تَس چھو پرٛ دوہہ دِنُن
یِرت دوہک فدیہ کنکہ پانٛژ وزان	بُڈنہ آسِس چھو بخشِوُن رحمان

دربیان احکام اعتکاف

اِعتکافس ہیُن تہ سُنّت زان	مسجدی منٛز درمہِ رمضان
چھو مگر تمیٔ دہس سُنّت	لطریقِ کفایہ با نیت
آسیِ نذر کرِ منتوی بزبان	اَدہ واجب ژہ پہٹا سپنمت زان
واجبک حُکم چھوی مہ نیر نبر	بے ضرورت ژہ ساعتاہ از سر
فوٹرِ ن دراک ڈیڈ بغیر ضرور	نفلس اندژہ نیر چھو بنہ قصور
فوٹہ بیہ وطیہ سپت بوسہ حرام	بیہ یِم چینہ وطیکی احکام
کِہن تہ چیُن نہ شونگُن ژھینڈ اندر	اعتکافس اندر کری نہ ضرر
بے تجارت کُنُن نہ ہیُن جایِز	اَن مہ برونٛہ کُن یہ مُک کنک ہرگز

خاتمۂ کتاب

شُکر لِلّٰہ سپُون رسالہ تمام	بر رسولِ خدا درود و سلام
اَنُ مہِ در نظم بہترین علوم	وَن مہ کاشِر بدایع منظوم
کِرام مُلّا تہ نام چھوم صدّیق	گام تاجن نہ کام چھم توفیق
یہ وَنِت چھوس عجبُ لاف و گزاف	در ندامت زنیّت ناصاف
چھوسنہ نومید از عنایت حق	برغضب رحمتن چھس چھو سبق
ارحم الرّاحمین برحمتِ خاص	کرِہ سارِنی یا دِسی اخلاص
چھوم توقع مہ یُس یہ نُسخہ پری	خالصاً لِلّٰہی دُعا سو کری

تمام شُد	یُس مہ کرِہ دُعا و فاتحہ یاد دُونہ وَن عالمن سو آسن شاد	بدایع منظوم

غلام محمد نور محمد تاجرانِ کُتب مہاراج گنج بازار سری نگر کشمیر